

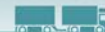
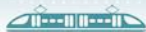
Transportøkonomisk institutt
Stiftelsen Norsk senter for samferdselsforskning

Økonomiske ringvirkninger i Hol kommune av Norges Toppidrettsgymnas (NTG) Geilos virksomhet

Petter Dybedal, Christin Krohn

1971/2023

Tittel:	Økonomiske ringvirkninger i Hol kommune av Norges Toppidrettsgymnas (NTG) Geilos virksomhet
Tittel engelsk:	Economic Impact Analysis of The Norwegian College og Top Athletes in Geilo on Hol Municipality
Forfatter:	Petter Dybedal, Christin Krohn
Dato:	06.2023
TØI-rapport:	1971/2023
Antall sider:	23
ISSN elektronisk:	2535-5104
ISBN elektronisk:	978-82-480-1421-8
Finansieringskilder:	NTG Geilo v/ Torgeir Skrede
TØIs p.nr.:	5323 – NTG Geilo
Prosjektleder:	Christin Krohn
Kvalitetsansvarlig:	Tanu Priya Uteng
Fagfelt:	Regional utvikling og reiseliv
Emneord:	Ringvirkningsanalyse, regional utvikling, økonomiske ringvirkninger

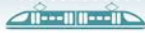
Kort sammendrag

I dette prosjektet har vi beregnet de økonomiske ringvirkningene Norges toppidrettsgymnas (NTG) Geilo har i Hol kommune. NTG Geilo har rundt 100 elever fordelt på fire linjer; langrenn, skiskyting, snowboard og alpint. Rundt ¼ kommer fra Hol kommune, mens resten kommer utenfra. Våre beregninger viser at NTG Geilo i løpet av et år (2022) genererer en samlet etterspørsel på ca. 27,5 millioner kroner, dette er direkte virkninger. Med en multiplikatoreffekt på 1,25% vil de indirekte virkningene utgjøre rundt 4,4 millioner kroner.

Summary

In this project the aim has been to conduct an economic impact analysis for The Norwegian college for top athletes (NTG Geilo) in Hol municipality. NTG Geilo has approximately 100 students, and offers four different winter sports at their high school; cross country skiing, biathlon, snowboard and alpine skiing. Around 25 % of the students are from Hol, and the rest of the students comes other parts of Norway. Our calculations show that within a year NTG Geilo generates a total demand for approximately 27,5 mill. NOK in direct effects, and with a multiplier effects this creates an indirect effect for approximately 4,4 mill. NOK in indirect effects.

Transportøkonomisk institutt (TØI) har opphavsrett til hele rapporten og dens enkelte deler. Innholdet kan brukes som underlagsmateriale. Når rapporten siteres eller omtales, skal TØI oppgis som kilde med navn og rapportnummer. Rapporten kan ikke endres. Ved eventuell annen bruk må forhåndssamtykke fra TØI innhentes. For øvrig gjelder [Åndsverklovens](#) bestemmelser.

Forord

Norges Toppidrettsgymnas Geilo (NTG Geilo) ble etablert rundt 1990 og har rundt 100 elever fordelt på fire vinteridretter; langrenn, skiskyting, alpint og snowboard. I denne rapporten vil vi belyse hvilke økonomiske ringvirkninger de har i vertskommunen Hol.

Oppdragsgiver for prosjektet har vært NTG Geilo hvor Torgeir Skrede har vært kontaktperson. En stor takk til oppdragsgiver for godt samarbeid og ikke minst gode innspill og gjennomføring av spørreundersøkelse blant skolens elever og gjennomgang tålmodig gjennomgang av regnskapene. Og ikke minst entusiasme hver gang lokale helter har gjort det godt på arenaene.

Prosjektet har vært ført i pennen av Petter Dybedal og Christin Krohn har vært prosjektleder. Trude Kvalsvik ved TØI har stått for teknisk tilrettelegging av rapporten.

Oslo, juni 2023

Transportøkonomisk institutt

Bjørne Grimsrud
Administrerende direktør

Silvia J. Olsen
Avdelingsleder

Innhold

Sammendrag

1	Formålet med og fokus i analysen	1
2	Etterspørsel knyttet til skolens drift	3
2.1	Datagrunnlag.....	3
2.2	Personalkostnader	3
2.3	Kjøp av varer og tjenester	5
2.4	Etterspørsel knyttet til arrangementer ved NTG Geilo.....	6
3	Etterspørsel som kan knyttes til NTG-elevenes opphold i kommunen	7
3.1	Spørreundersøkelse blant elevene	7
3.2	Elevenes oppholdsutgifter	7
3.3	Oppholdsutgifter for personer på besøk hos NTG-elever	11
3.4	Totalt forbruk som kan knyttes til NTG-elevenes opphold i kommunen	17
4	Oppsummering: Samlet økonomisk bidrag til lokal økonomi	18
4.1	Beregnete etterspørselsvirkninger.....	18
4.2	Andre etterspørselsvirkninger	19
4.3	Sysselsettingsvirkninger	19
	Referanser	20
	Vedlegg	21
	Vedlegg 1.....	21

Økonomiske ringvirkninger i Hol kommune av Norges Toppidrettsgymnas (NTG) Geilos virksomhet

TØI rapport 1971/2023 • Forfattere: Petter Dybedal, Christin Krohn • Oslo 2023 • 23 sider

Dette prosjektet har hatt som formål å beregne de økonomiske ringvirkningene Norges toppidrettsgymnas (NTG) på Geilo skaper i lokalsamfunnet. NTG Geilo ble etablert i 1990 og har til sammen ca. 100 elever fordelt på fire idretter; langrenn, skiskyting, alpint og snowboard. Skolen har ca. 20 ansatte, og alle er bosatt i Hol kommune.

For å beregne ringvirkningene skolen har i lokalsamfunnet er vi ute etter det vi kaller netto-økonomiske impulser skolen bringer inn i lokalsamfunnet. Enkelt forklart er dette penger som kommer utenfra og som bringes inn i lokalsamfunnet - fordi skolen er der. Med andre ord, dersom skolen ikke hadde vært der vil det være rimelig å anta at pengene heller ikke hadde kommet inn i lokalsamfunnet.

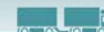
Mange av elevene på NTG Geilo kommer ikke fra Hol kommune, men flytter dit i semestrene. Dette genererer både skolepenger, husleie, kjøp hos den lokale handelsstanden og besøk fra venner og familie i løpet av skoleåret. I tillegg er det rimelig å anta at uten disse elevene ville det ikke vært grunnlag for NTG Geilo for drift av skolen med bare lokale elever.

Til analysen ble det i hovedsak benyttet to datakilder. Det ene var regnskapene til NTG Geilo, det andre var en spørreundersøkelse om elevenes forbruk som elevene svarte på i skoletiden. I forkant av undersøkelsen ble det sendt ut e-post til alle foresatte for å forberede elevene på undersøkelse da vi antok at ikke alle i aldersgruppen 16-19 år har full oversikt over sine bo- og levetgifter som strøm og husleie.

Direkte virkninger

Våre beregninger viser at NTG Geilo i løpet av et år (2022) genererer en samlet etterspørsel på ca. 27,5 millioner kroner. Dette beløpet er da eksklusivt en del pengestrømmer som går direkte ut av kommunen;

- Merverdiavgift
- Arbeidsgiveravgift på lønn og feriepenger, samt pensjonsinnbetalinger
- Trukket lønnskatt til stat og fylkeskommune.

Av de ca 27,5 mill. kronene har vi beregnet at verdien av etterspørsel rettet mot leverandører av varer og tjenester i Hol kommune utgjør 17,6 millioner kroner eksklusive merverdiavgift (tabell 4.1).

Tabell I: Samlet bidrag fra NTG Geilo til økonomien i Hol kommune. Millioner kroner 2022.

	Totalt	Beregnet betalt/ anvendt i Hol kommune	Lokal andel i prosent
Leie av bolig elever	2,77	2,77	100,0
Mat og «lommepenger» elever	3,21	3,21	100,0
Utgifter besøkende til elevene	1,39	1,39	100,0
Kjøp av utstyr idrett elever (forskuttet av NTG)	0,40	0,10	25,0
Skolens utgifter drift	9,17	2,85	31,0
Lønn til ansatte bosatt i Hol etter skatt,	9,10	5,80	63,7
Skatt på lønn og andre ytelser til Hol kommune	1,50	1,50	100,0
Sum	27,54	17,61	64,0

Elevenes oppholdsutgifter og forbruket til personer som besøker elevene i løpet av skoleåret utgjør til sammen 7,4 millioner kroner. Dette regnes i sin helhet som lokalt forbruk.

Skolens driftsutgifter, inkludert forskutterte utstysutgifter for elevene utgjør ca. 9,2 millioner kroner, herav 2,95 mill. kr lokalt.

Lønn til ansatte bosatte i Hol er beregnet til 9,1 mill. kr (etter skatt), hvorav 5,8 mill. kr er anslått å bli anvendt til kjøp av varer og tjenester av lokale aktører.

Totalt er det beregnet at skolens drifts- og lønnsutgifter skaper en lokal etterspørsel på ca. 8,65 millioner kroner, og 1,5 millioner kroner i lønnskatt til Hol kommune.

Indirekte virkninger

En etterspørselsimpuls skaper indirekte virkninger i form av lokale underleveranser og anvendelse av lønns- og eierinntekter til kjøp av varer og tjenester lokalt. I Hol-rapporten (Dybedal 2016) ble det anslått en multiplikator på 1,25, det vil si at indirekte virkninger utgjorde et påslag i lokal økonomisk aktivitet på 25 prosent av de direkte virkningene. Dette vil her utgjøre om lag 4,4 millioner kroner.

Innvestering i det lokale eiendomsmarkedet

Familier til fremtidige elever investerer også i eiendom på Geilo. Av lokale eiendomsmeglere og NTG Geilo får vi opplyst om at dette i snitt dreier seg om mellom 5-7 leiligheter årlig.

1 Formålet med og fokus i analysen

Norges Toppidrettsgymnas Geilo ønsket å få gjennomført en analyse av hvilke ringvirkninger skolens aktivitet gir for næringslivet i Hol kommune.

Skolen ble etablert høsten 1990, og med ca. 100 elever (fordelt på langrenn, skiskyting og alpint/snowboard) og en sysselsetting på ca. 20 årsverk antas den å gi betydelige økonomiske impulser i lokalsamfunnet.

Det er omfanget av denne impulsen – i betydningen omsetning (eksklusive merverdiavgift) og verdiskaping – vi er ute etter å tallfeste. Hovedfokuset vil være på hva produksjonen av undervisningstjenester ved NTG genererer av etterspørsel etter varer og tjenester fra næringsliv og andre aktører i Hol kommune.

Generert etterspørsel omfatter:

1. Etterspørsel knyttet til selve skoledriften:
 - Skolens kjøp av tjenester lokalt knyttet til selve driften (lokaler, utstyr, ulike typer tjenester)
 - Skolens lønnsutbetalinger til lokalt bosatte ansatte, og anvendelse av disse inntektene innen Hol kommune (såkalt indusert etterspørsel)
2. Etterspørsel som kan knyttes til NTG-elevenes opphold i kommunen
 - Elevene kjøp av varer og tjenester utenom skoleutgifter; oppholdsutgifter, fritidsaktiviteter, klær og utstyr, diverse forbruk etc.
 - Oppholdsutgifter for foreldre og andre på besøk på Geilo
3. Etterspørsel knyttet til arrangementer (samlinger, renn etc.) ved NTG Geilo

Netto impulser

I ringvirkningsanalyser er det sentralt å finne reelle netto virkninger. Dette er særlig to forhold som kan redusere de reelle ringvirkningene:

1. Hvorvidt den typen etterspørsel vi ser på fortrenge annen etterspørsel (for eksempel hvis det ikke er tilstrekkelig overnattingskapasitet),
2. Anvendte ressurser kunne hatt en alternativ anvendelse (for eksempel at det er stramt arbeidsmarked eller mangel på produksjonslokaler).

I denne relativt enkle analysen må vi se bort fra mulige alternative anvendelser av kapasitet og ressurser – vi må altså anta at NTG ikke fortrenge annen virksomhet.

Det er også et annet viktig forhold vi må ta i betraktning når det gjelder besøk som av slekt og venner til elevene: Mange bor i fritidsboliger som eies av familien, og «besøk» kan like gjerne være at resten av familien benytter fritidsboligen som de ellers ville gjort, uavhengig av at det i en periode bor et yngre familiemedlem der.

Indirekte ringvirkninger

Dersom vi ser et hakk bortenfor den etterspørselen som er beskrevet i de fem kulepunktene ovenfor, finner man også videre runder med etterspørsel ved at leverandører til NTG anvender lokale underleverandører, som igjen anvender underleverandører osv., og det skapes inntekter i flere ledd som igjen anvendes. Dette kalles multiplikatoreffekt.

Omfanget av indirekte virkninger beregnes oftest ved bruk av kryssløpsmodeller (input-output), som for eksempel PANDA som er et økonomisk-demografisk modellverktøy. Innen dette prosjektet kan

Økonomiske ringvirkninger i Hol kommune av Norges Toppidrettsgymnas (NTG) Geilos virksomhet

imidlertid ambisjonsnivået ikke være høyere enn å vise til multiplikatorer beregnet i tidligere studier av regionale problemstillinger i Norge, noe TØI har relativt god oversikt over.

2 Etterspørsel knyttet til skolens drift

2.1 Datagrunnlag

Driften av NTG Geilo har et årsbudsjett på om lag 25 millioner kroner, finansiert (i 2022) gjennom statlig støtte (56,8 %), støtte fra stiftelsen (30,5 %), elevbetaling (9,4 %) og andre inntekter (3,3 %).

Det er to hovedelementer vi ser på når vi skal analysere hvor mye driften av NTG Geilo betyr for lokal etterspørsel etter varer og tjenester:

- skolens kostnader til ulike varer og tjenester, og fordeling av innkjøp av varer og tjenester på lokale og ikke-lokale leverandører
- skolens lønnsutbetalinger til ansatte bosatt i Hol kommune.

Grunnlaget for denne analysen er detaljerte regnskap for NTG for 2021 og 2022, samt informasjon fra NTG Geilo om ansattes bostedskommune og hvor mye av beløpene på de enkelte postene i driftsregnskapet som gjelder lokale innkjøp og utbetalinger.

2.2 Personalkostnader

Skolens personalkostnader omfatter direkte lønn, innbetaling av arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader, samt andre godtgjørelser og ytelser.

2.2.1 Lønnskostnader

Direkte lønn omfatter ordinær lønn, vikarlønninger og feriepenger, som utgjorde 13,3 millioner kroner i 2022. Utbetaling til ansatte skjer etter at skatt til kommune, fylkeskommune og stat er trukket fra¹. Det som går inn i den lokale økonomien er nettolønn til ansatte bosatt i kommunen og skatt til kommunen.

Ordinær skatt til primærkommunene i Norge utgjorde i 2022 31 prosent av samlet skatteinngang (inklusive medlemsavgift til folketrygden) fra personlige skattytere². Skatteprosenten som gikk direkte til kommunene («skattøre») i 2022 var på 10,95 prosent³. Dersom vi antar en gjennomsnittlig skatt på 31 prosent for ansatte ved NTG for inntekt inklusive «andre godtgjørelser og ytelser» og kommunal skatteinntekt på 10,95 prosent⁴, finner vi følgende:

¹ Merk at skatt også trekkes av «andre godtgjørelser og ytelser», som utgjorde ca. 0,4 millioner kroner i 2022, se for øvrig avsnitt 2.2.3.

² Kilde: SSB Skatterekneskapsstatistikk tabell 07022.

³ Kilde: KS, <https://www.ks.no/fagomrader/okonomi/skatteinntekter>

⁴ Vi har her ikke kunnet gå inn i problematikken rundt tilbakeføring av statlige skattemidler til kommunene (inntektsutjevning). I teorien kan noe av den skatten NTG-ansatte har vært med på å betale til staten, bli tilbakeført til Hol kommune.

Tabell 2.1: Beregnet skattetrekk og netto utbetalt lønn ansatte ved NTG Geilo 2022 og 2021. Millioner kroner.

	2022	2021
Sum lønn før skatt inkludert andre godtgjørelser og ytelser	13,7	13,8
Herav:		
Utbetalt lønn inkludert feriepenger	13,3	13,5
Andre godtgjørelser og ytelser (bil, telefon, forsikringer etc.)	0,4	0,3
Skatt til kommunen 10,95 % av lønn + andre godtgjørelser og ytelser	1,5	1,5
Skatt til fylkeskommune og stat (20 %) av lønn + andre godtgjørelser og ytelser	2,7	2,8
Netto utbetalt lønn (etter skatteoppgjør)	9,1	9,3

Arbeidstakere ved NTG (ca. 20 årsverk) mottar etter våre beregninger en netto disponibel inntekt på ca. 9,1 millioner kroner årlig, eller ca. 455 000 kroner per årsverk etter skatt.

Av det som trekkes i skatt er ca. 1,5 millioner kroner per år direkte skatteinntekt til kommunen.

Lønnsutbetalingene til NTG-ansatte betyr at 9,1 millioner kroner tilflyter beboere i Hol kommune. Det betyr imidlertid ikke at alt anvendes på næringslivet (leverandører av varer og tjenester) i kommunen. Husholdningens disponible inntekt anvendes også til forbruk og anskaffelser fra aktører utenom kommunen, og til for eksempel nedbetaling av gjeld og til sparing (forbruksunnlattelse).

Vi vet lite om hvor mye av NTG-ansattes disponible midler som brukes i kommunen, men vi kan gjøre noen anslag på hvilken størrelsesorden det kan være snakk om:

Vi vil anta at mye av det lokale forbruket går til detaljhandel, det vil si alle typer butikkvarer fra dagligvarer til elektrisk utstyr, møbler, byggevarer og drivstoff. Ut fra tidligere beregninger og anslag (Dybedal 2016), som var basert på SSBs detaljhandelsstatistikk for kommuner, finner vi et forbruk i detaljhandelssektoren på ca. 90 000 kr per innbygger på Geilo ut fra dagens prisnivå, eksklusive merverdiavgift.

Dersom vi antar at lønnen til hver av de 20 NTG-ansatte (egentlig 20 årsverk) dekker forbruket til to personer⁵, innebærer dette et samlet innkjøp i detaljhandelen i Geilo på $90\,000 \times 2 \times 20 = 3,6$ millioner kroner (ca. 4,3 millioner inkludert en gjennomsnittlig mva. i detaljhandel på 20 prosent).

Dette er bare et regneeksempel, men vi mener det er rimelig å anta at om lag 40-50 prosent (3,8 – 4,8 millioner kroner inkludert mva.), av inntektene anvendes i detaljhandelsvirksomheter i Hol kommune.

Det vil også være en del andre typer varer og tjenester som etterspørres og leveres lokalt, for eksempel bolig-, helse- transport- og fritidstjenester. SSBs forbruksundersøkelse blant norske husholdninger (siste tall er fra 2012) gir noen indikasjoner, selv om man her i liten grad skiller mellom detaljhandel og andre vare- og tjenestekategorier⁶: Mens 25,5 prosent av forbruket gjaldt mat- og drikkevarer, møbler og husholdningsartikler, gikk 31 prosent til bolig, lys og brensel, 18,7 prosent til transport (inkludert drivstoff), 10 prosent til kultur og fritid og 3,6 prosent til restaurant- og hotelltjenester.

Vi kan på bakgrunn av disse SSB-tallene gjøre et annet regneeksempel: Dersom vi antar at NTG-ansattes husholdninger anvender 20 prosent av inntekten til sparing og nedbetaling av gjeld (vesentlig boliglån og til en viss grad billån og annen avbetaling), og at 80 prosent av det resterende er kjøp av varer og tjenester lokalt, finner vi følgende:

⁵ For eksempel ved at det er fire personer og to like store inntekter i husholdningen, eller tre personer og 1,5 inntekt.

⁶ Det er sannsynligvis inkludert en del detaljhandelsvarer innen kategorien bolig, lys og brensel, og ikke minst en stor andel drivstoff i kategorien transport.

5,8 millioner (inkludert mva.) av samlet utbetalt lønn på 9,1 millioner i 2022 anvendes på kjøp av varer og tjenester lokalt (utenom betaling av eventuell lokal gjeld). Det understrekes at dette bare er et regneksempel, og at for eksempel de ansattes boligordninger kan slå en del ut på omfanget av lokale inntekter.

2.2.2 Arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader

Personalkostnader omfatter også arbeidsgiveravgift på lønn og feriepenger og pensjonskostnader. Dette er penger som går direkte ut av kommunen (betales til offentlige og eksterne pensjonsfond). Pengene kommer på sett og vis tilbake til kommunen i form av offentlig pensjon og tjenstepensjon for de som har arbeidet på NTG, som fortsatt bor i Hol kommune og er blitt pensjonister, men vi regner ikke med disse framtidige pengestrømmene her i denne analysen.

Disse kostnadene, inkludert mindre beløp i form av refusjoner og «annen personalkostnad», utgjorde 2,54 millioner kroner i 2022 og 2,15 millioner kroner i 2021.

2.2.3 Andre godtgjørelser og ytelser

Andre godtgjørelser og ytelser omfatter fri bil, fri telefon, utstyr og «annen fordel» i arbeidsforhold, samt forsikringsytelser (liv, ulykke) betalt av arbeidsgiver. Disse personalkostnadene utgjorde 384 600 kroner i 2022 og 268 500 kroner i 2021.

Regnskapsmessig er disse «nullet ut» av personalkostnadene og ført fordelt på ulike utgiftsposter i driftsregnskapet. I vår analyse blir disse kostnadspostene følgelig behandlet under «kjøp av varer og tjenester» (avsnitt 2.3), i hovedsak som diverse administrasjonskostnader.

2.3 Kjøp av varer og tjenester

På grunnlag av foreliggende regnskaper for 2021 og 2022 og gjennomgang av hver enkelt post med ledelsen ved NTG- Geilo om andel av utgifter som gjelder innkjøp av varer og tjenester lokalt, har vi beregnet omfanget av samlede lokale innkjøp (tabell 2.2).

Tabell 2.2: Driftskostnader, fordelt på innkjøp i Hol kommune og eksternt. 1000 kr 2022 og 2021.

	Forbruk/kostnader i Hol kommune		Forbruk/kostnader utenfor Hol kommune	
	2022	2021	2022	2021
Husleie, halleie, renhold, vedlikehold skole	510	474	0	0
Utgift transport og kjøretøyer	1144	1107	560	411
Kostnader elever/idrett: Utstyr, testing, samlinger, heis, lege/medisin etc.	1001	1073	3729	2964
Diverse adm. kostnader - møter, gebyrer, anskaffelser	141	225	780	752
Diverse honorarer, godtgjørelser	50	147	141	219
Adm. kostnad stiftelsen	0	0	1112	1093
Sum	2846	3026	6322	5438

Totalt sett hadde NTG Geilo driftsutgifter på ca. 9, 2 millioner kroner i 2022 og 8,5 millioner kroner i 2021. Den lokalkjøpte andelen utgjorde 2,85 millioner kroner (31 prosent) i 2022 og drøyt 3 millioner kroner (36 prosent) i 2021.

2.4 Etterspørsel knyttet til arrangementer ved NTG Geilo

NTG Geilo arrangerer ikke egne renn eller cuper, men bidrar med frivillige når det arrangeres renn og cuper på Geilo. Vi har derfor valgt å holde disse aktivitetene utenfor analysen. Det kunne vært argumenter for å trekke et eller to av arrangementene inn i analysen da det er sannsynlig at NTG er en sterk bidragsyter til at noen cuper avholdes på Geilo selv om det er den lokale klubben som står som arrangør, dette kan blant annet skyldes at ansatte også er engasjert i de (den) lokale klubben. Den økonomiske impulsen vil trolig ikke være veldig utslagsgivende i denne analysen, og dersom vi deler den mellom klubben(e) og NTG blir den enda mindre, derfor har vi valgt å holde den utenfor.

3 Etterspørsel som kan knyttes til NTG-elevenes opphold i kommunen

3.1 Spørreundersøkelse blant elevene

For å kartlegge elevenes forbruk utenom skoleutgifter, samt forbruk knyttet til besøk av venner og familie, ble det gjennomført enkel papirbasert spørreundersøkelse blant elevene ved NTG på Geilo. Spørreskjema (Vedlegg 1) på papir ble fylt ut av elevene i skoletiden, og utdeling og innsamling ble utført av NTGs ledelse.

I forkant av undersøkelsen ble det sendt ut en e-post til alle elevenes foresatte med informasjon om spørreundersøkelsen. Blant annet ble de foresatte oppfordret til å snakke med sine elever om deres bo- og oppholdsutgifter i forkant, da det er rimelig å anta at ikke alle elever i denne aldersgruppen har full oversikt over dette. Gjennom e-posten ble det samtykket til spørreundersøkelsen.

Spørreundersøkelsen ble delt ut på papir i skoletiden, og den var anonym. Det vil si at elevene ikke oppga kjønn eller navn, kun linje og klasse.

Spørsmålene omfattet følgende temaer:

- Type bolig (leid hybel, leilighet, hytte, hytte/leilighet i familiens eie, hjemme hos foreldre)
- Månedlige boutgifter, matutgifter og andre kostnader per måned («lommepenger») til kioskarer, taxi, kafe, sportsutstyr, klær og sko etc.
- Familiebesøk og vennebesøk; hvor ofte/hvor mange, hvordan bor de, hvor spiser de og hvilke typer aktiviteter man evt. deltar på.

I alt ble det oversendt 85 utfylte skjemaer til TØI for analyse. Vi antar at disse svarene er representative for alle skolens 100 elever. Det vil for det første si at vi antar at fordelingen på boligtype er prosentvise den samme for alle elevene som for de 85 som har besvart skjemaet. For det andre vil vi anta at fordelingene på de øvrige svarene (besøksomfang osv.) er gyldig for alle 100 elever. Det vil si at besøkstall og forbrukstall (både for eleven selv og besøkende) beregnes for 100 elever ut fra gjennomsnittstallene for de 85 som er med i undersøkelsen.

3.2 Elevenes oppholdsutgifter

For beregning av NTG-genererte oppholdsutgifter tar vi utgangspunkt i elevenes bomåte, det vil si om de leier bosted, bor i familiens fritidsbolig i området eller om de er fra området og bor hjemme hos egen familie (tabell 3.1).

Tabell 3.1: Boligtype for elever ved NTG Geilo: «Hvordan bor du på Geilo?». Antall og prosent.

	antall	andel %
På hybel som jeg leier privat	17	20,0
I leilighet som jeg leier privat	15	17,6
I hytte som jeg leier	1	1,2
I hus som jeg leier	2	2,4
I leilighet som familien min/ jeg eier	30	35,3
I hus som familien min eier	3	3,5
I hytte som familien eier	2	2,4
Bor hjemme hos familien min	15	17,6
Sum	85	100,0

Av de 85 som svarte på undersøkelsen er det like mange som bor i leid bolig som i familieeid fritidsbolig (35 i hver kategori), og 15 som oppgir at de bor hjemme.

Av de 35 som har oppgitt at de leier bolig, oppgir 17 at de leier hybel, mens 15 oppgir at de leier leilighet. De aller fleste som bor i familieeid bolig, bor i leilighet (30 av 35).

3.2.1 Boligutgifter

Boligutgifter⁷ som regnes som forbruk i Hol kommune er primært knyttet til de som leier hybel, leilighet, hytte, eller hus. Alle disse har oppgitt beløp i spørreundersøkelsen, i gjennomsnitt 6 227 kr per måned:

Tabell 3.2: Oppgitt bokostnad per måned, etter boligtype. Gjennomsnittlige beløp.

	Bokostnad per måned	Antall svar	Antall respondenter totalt
Hytte/leilighet/hus eid av familien	5909	22	35
Leid hybel	5941	17	17
Leid hytte, leilighet, hus	6500	18	18
Bor hjemme hos familien min	0	11	15
Totalt		68	85

Det er også 22 av de 35 som bor i familiens fritidsbolig som har oppgitt bokostnader, selv om disse ble bedt om å hoppe over dette spørsmålet. Gjennomsnittlig oppgitt kostnad var 5 909 kr.

Blant de 15 som bor hjemme, har 11 oppgitt at de bor gratis, fire har ikke krysset av noe her.

Det kan sikkert diskuteres hva man skal regne med som netto tilvekst av pengebruk i Hol kommune. Vi har landet på følgende forutsetninger og vurderinger:

- Vi regner boutgifter i 10 måneder i året for de som leier bolig
- Oppgitte boutgifter i egen/familieeid bolig antas å omfatte det fritidsboligen koster eieren per måned. Dette regnes følgelig ikke med som NTG-relaterte kostnader, idet faste utgifter (knyttet til eie- og hold av fritidsbolig) påløper eierne uavhengig av om boligen er i bruk som elevbolig. Noen ekstra kostnader vil likevel oppstå, for eksempel strøm, brensel, vannforbruk, ekstra vedlikehold etc. Vi har anslått dette til 1000 kr per måned per boenhet, og at halvparten (500 kr) går til aktører i Hol kommune. Samlet beløp per år blir uansett relativt lite (tabell 3.3).
- Vi har ikke tall for hvor mange som deler bolig (for eksempel leilighet) med andre (for eksempel søsken), og om oppgitte boutgifter i slike tilfeller gjelder hver enkelt eller samlet. Vi har valgt å gjøre beregninger ut fra hva hver enkelt respondent har oppgitt som sine boutgifter.
- Vi har antatt at alle leide og alle eide boliger ligger i Hol kommune, vi har ikke informasjon om antall elever som eventuelt leier eller benytter familieeid fritidsbolig i andre kommuner (for eksempel i Ål).

Samlede boutgifter blir da beregnet til drøyt 3 millioner kroner per skoleår:

⁷ Spørsmål: «Kan du angi hvor mye du betaler per måned for å bo på Geilo (inkl. strøm, vaskehjelp, og andre ting du betaler ekstra for)»

Tabell 3.3: Samlede boutgifter per år (10 måneder) betalt til utleiere⁸ og andre aktører i Hol kommune. 1000 kroner.

Boligtype	Antall elever	Gj.snittlig boutgift per måned, kr	Samlet boutgift per år 100 elever, 1000 kr
Hytte/leilighet/hus eid av familien	41	500	205,9
Leid hybel	20	5941	1188,2
Leid hytte, leilighet, hus	21	6500	1376,5
Bor hjemme hos familien min	18	0	0,0
Totalt	100		2770,6

Totalt ligger inntektene for utleiere på ca. 2,57 millioner kroner i året, i tillegg kommer drøyt 200 000 kr knyttet til elevbruk av familieeide fritidsboliger.

Dersom vi hadde lagt til grunn at elever som leier betaler for hele året (12 måneder), blir leieinntektene om lag 3,39 millioner kroner.

3.2.2 Utgifter til matvarer

Elevene ble også spurt om utgifter til mat per måned («Kan du angi dine månedlige matutgifter så nøyaktig som mulig?»). I gjennomsnitt oppgis beløp på 3 000 – 3 600 kroner per måned, etter boligtype. Fire av 15 respondenter som bor hjemme hos familien har oppgitt beløp, i snitt 1000 kroner. Vi har valgt å se bort fra dette i de videre beregningene, siden det er forbruk innenfor husholdninger som er etablerte i Hol uavhengig av NTG.

De oppgitte beløpene i tabell 3.4 inkluderer merverdiavgift. Merverdiavgift går direkte til staten og skal holdes utenfor beregningene av inntekter til aktører i Hol kommune. Avgiftssatsen på mat og drikke kjøpt i butikk er for tiden 15 prosent, mens den for de aller fleste andre varer og tjenester er 25 prosent. For enkelthetsskyld trekker vi her fra 15 prosent, selv om de oppgitte beløpene også kan inneholde andre typer kolonialvarer, med avgiftssats på 25 prosent).

Tabell 3.4: Oppgitt utgift til matvarer per måned, etter boligtype. Gjennomsnittlige beløp.

	Matkostnad per måned	Antall svar	Antall respondenter totalt
Leid hybel	3294	17	17
Leid hytte, leilighet, hus	3000	17	18
Hytte/leilighet/hus eid av familien	3606	33	35
Bor hjemme hos familien min	1000	4	15
Totalt		68	85

Forbruket til alle tilflyttede elever er regnet ut fra et gjennomsnittlig opphold på 10 måneder. Totalt er det beregnet et forbruk på 2,42 millioner kroner eksklusive «matmomsen» på 15 prosent (tabell 3.5).

⁸ Utleie av fast eiendom er unntatt fra lov om merverdiavgift, det vil si at det ikke er merverdiavgift inkludert i utleiebeløpene vi har beregnet. Inntektene er dermed sammenliknbare med regnskapstall fra Brønnøysundregistrene for foretak, som er eksklusive merverdiavgift.

Tabell 3.5: Samlede matutgifter per år (10 måneder) i Hol kommune for elever ved NTG. Inklusive og eksklusive merverdiavgift på 15 prosent. 1000 kroner.

Boligtype	Antall elever	Gj.snittlig matutgift per måned, kr	Samlet matutgift per år 100 elever, 1000 kr	Samlet matutgift per år ekskl. mva, 1000 kr
Hytte/leilighet/hus eid av familien	41	3606	1485	1291
Leid hybel	20	3294	659	573
Leid hytte, leilighet, hus	21	3606	635	552
Totalt	82		2779	2416

3.2.3 Andre oppholdsutgifter/lommepenger

Det ble stilt et eget spørsmål om lommepenger (diverse varer og tjenester) per måned⁹ (tabell 3.6). Beløpene varierer en del, gjennomsnittet er lavest for de som leier hybel (882 kroner) og høyest for de som bor i familieeid hytte/leilighet/hus (tabell 3.6).

Tabell 3.6: Oppgitt beløp til «lommepenger» (diverse varer og tjenester) per måned, etter boligtype. Gjennomsnittlige beløp.

	Kroner per måned	Antall svar	Antall respondenter totalt
Leid hybel	882	17	17
Leid hytte, leilighet, hus	1206	17	18
Hytte/leilighet/hus eid av familien	1357	35	35
Bor hjemme hos familien min	1633	15	15
Totalt		84	85

Vi har også når det gjelder lommepenger valgt å se bort fra forbruket for de som bor hjemme, når vi beregner totalt forbruk. Dette regner vi som forbruk innenfor husholdninger som er etablerte i Hol uavhengig av NTG.

Samlede utgifter eksklusive merverdiavgift er beregnet til i underkant av 900 000 per år for de 91 elevene som ikke bor hjemme hos familien (tabell 3.7).

Tabell 3.7: Lommepenger: Samlede utgifter til diverse varer og tjenester per år (10 måneder) i Hol kommune for elever ved NTG. Inklusive og eksklusive merverdiavgift på 25 prosent. 1000 kroner.

Boligtype	Antall elever	Gj.snittlig utgift per måned, kr	Samlet utgift per år 100 elever, 1000 kr	Samlet utgift per år ekskl. mva, 1000 kr
Hytte/leilighet/hus eid av familien	45	1357	559	447
Leid hybel	22	882	176	141
Leid hytte, leilighet, hus	23	1357	255	204
Totalt	91		991	793

⁹ Spørsmål: «Kan du angi hvor mye lommepenger du har ut over dette som du antar du bruker på Geilo i løpet av en måned (altså ikke når du er på samlinger andre steder)? Dette kan f. eks være til kiosk, drivstoff, taxi, kafe, sportsutstyr, klær sko etc. Men det må være penger du bruker på Geilo.»

3.2.4 Sum oppholdsutgifter

I tabell 3.8 har vi samlet totalbeløpene for henholdsvis boutgifter, matutgifter og lommepenger, etter boligtype, for de som ikke bor hjemme hos familie.

Tabell 3.8: Sum forbruk i Hol kommune eksklusive mva per år (10 måneder) for elever ved NTG Geilo, som ikke bor hjemme, etter boligtype. 1000 kroner.

Totalt	Antall elever	Boligutgift	Matutgifter	Lommepenger	Sum
Hytte/leilighet/hus eid av familien	41	206	1291	447	1944
Leid hybel	20	1188	573	141	1902
Leid hytte, leilighet, hus	21	1376	552	204	2133
sum	82	2771	2416	793	5980
Andel av utgifter		46,3	40,4	13,3	100,0

Totalt har vi beregnet at tilflyttede elever ved NTG legger igjen i alt ca. 6,0 millioner kroner per år i Hol, eksklusive merverdiavgift. Boligutgifter og matutgifter utgjør henholdsvis ca. 2,8 og 2,4 millioner kroner, og til sammen 87 prosent av oppholdsutgiftene.

3.2.5 Utgifter til sportsutstyr

Det antas at elevene har en del utgifter til eget sportsutstyr, noe som ikke er tatt med i spørsmålene om oppholdsutgifter. Det eneste anslaget vi har på dette, er data fra NTGs regnskap 2022, som viser en post som heter «6545 Utstyr idrett viderefaktureres elev» på ca. 424 000 kroner i 2022. Denne har en motpost som heter «3615 Utstyr idrett elev, viderefakturering (motkonto 6545)» i driftsregnskapet, det vil si at kostnaden nullet ut i driftsregnskapet.

Dette er altså reelle utgifter elevene har hatt, som skolen i utgangspunktet har lagt ut for. NTG Geilo anslår at om lag 25 prosent av dette handles lokalt.

Vi velger derfor å regne inn en elevutgift på 100 000 i elevenes samlede utgifter for skoleåret.

3.3 Oppholdsutgifter for personer på besøk hos NTG-elever

Elevene ble spurt om omfanget av besøk fra familiemedlemmer og venner i løpet av skoleåret. Det er vanskelig å få spurt detaljert om dette i et spørreskjema som skal være relativt kort og enkelt å svare på, men det som ble registrert var følgende:

1. Hyppighet av besøk (alternativene hver helg, annenhver helg, hver tredje helg, to ganger i semesteret, en gang i semesteret, ingen besøk)
2. Hvem som besøker/antall (kun familiebesøk)
3. Antall som besøker (kun for vennebesøk)
4. Hvor besøket har bodd (hos eleven, i egneid eller lånt fritidsbolig, på hotell eller i leid leilighet/hytte)
5. Hvor man i hovedsak spiser (hos eleven, der besøket bor, middag ute (eller kombinasjoner av disse))
6. Aktiviteter man har gjort sammen (trene ute, stått i alpinbakken, afterski/utesteder, andre aktiviteter)

På grunnlag av opplysningene under pkt. 1 – 3 har vi beregnet antall besøkende for hver respondent. Dette er gjort under følgende forutsetninger:

- Vi har antatt en gjennomsnittlig besøkstid på to døgn per besøk, og beregnet antall gjestedøgn ut fra dette.

- Antall mulige besøkshelger i løpet av skoleåret er satt til 36, etter fratrekk av 16 uker/helger med ferier og fravær pga. konkurranser, samlinger, etc. per år.

Videre har vi gjort anslag på samlet forbruk for hver respondents besøk, ut fra samlet antall gjestedøgn, hvor gjestene har bodd, hvor de har spist og hvilke aktiviteter de har vært med på. Her har vi dels støttet oss på tall fra TØIs undersøkelse i Hol kommune 2016 (Dybedal 2016) og fra Innovasjon Norges «Turistundersøkelsen».

Forbrukstallene er deretter summert opp og «blåst opp» for henholdsvis de som leier bolig og de som bor i familieeid bolig, slik at tallene gjelder alle elevene og ikke bare de som svarte på undersøkelsen.

De som har oppgitt at de bor hjemme hos familie ble ikke spurt om omfanget av besøk, fordi dette ikke kan regnes som NTG-genererte besøk til Hol kommune..

3.3.1 Gjestedøgn familiebesøk – hva skal regnes

Det er her viktig å skille mellom besøk hos de som leier bolig og de som bor i leilighet eller hytte/hus som familien eier.

Alle de 35 respondentene som leier hybel/leilighet/hus har besvart spørsmålet om besøk. Av disse er det 32 som oppgir at de har hatt besøk og tre som ikke har hatt besøk. Gjennomsnittet for alle 35 er 7,5 besøk i løpet av skoleåret og litt under to personer per besøk. Når vi antar at hvert besøk omfatter to overnattinger, gir dette 28,7 gjestedøgn per respondent. Vi antar videre at de som ikke har svart på undersøkelsen har samme antall besøksdøgn i snitt som de som har svart, ut fra denne forutsetningen finner vi et samlet gjestedøgntall på 1 290 hos de som leier bosted.

Når det gjelder familieeide boliger kan det åpenbart diskuteres hvorvidt det å besøke eleven i familiens fritidsbolig er besøk som er forårsaket av at sønnen eller datteren går på skole på Geilo, eller om det må regnes som vanlig bruk av ferieboligen. Skal dette regnes som netto tilførte gjestedøgn i Hol kommune eller ikke? Sagt med andre ord; vil familien reise til hytta eller ferieleiligheten like ofte, oftere eller sjeldnere når et familiemedlem (skoleeleven) bor fast i ferieboligen i Hol?

For det andre er det slik at noen familier investerer i ferieleilighet i Hol fordi en i familien skal gå på NTG. Vi har fått opplyst at dette er relativt vanlig, ifølge informasjon NTG Geilo har innhentet fra eiendomsmeglere på Geilo kan dette dreie seg om 5-7 leiligheter i året. Borteboerstipend fra Lånkassen gir et viktig tilskudd til nedbetaling de tre årene elevene går på NTG, noe som gir en ekstra grunn til kjøp av bolig framfor leie.

Vi har i den videre analysen lagt til grunn at vi bare kan regne med gjestedøgn i fritidsboliger som familien har anskaffet fordi de har elev(er) på NTG. Vi tar da utgangspunkt i et (forsiktig) anslag på fem slike per klassetrinn.

Tabell 3.9: Hyppighet av besøk av familie til NTG-elev, etter om det er leid eller familieeid bolig.

Familiebesøk	Leid hybel/leilighet/hytte		Hytte/leilighet/hus eid av familien	
	antall	andel %	antall	andel %
Hver helg	2	5,7	0	0,0
Annenhver helg	1	2,9	6	19,4
Hver tredje helg	8	22,9	9	29,0
2 ganger i semesteret	18	51,4	12	38,7
En gang i semesteret	3	8,6	1	3,2
Ingen besøk	3	8,6	3	9,7
Ubesvart	0		4	
sum	35	100,0	35	100,0
Snitt antall besøk	7,5		8,6	
Snitt antall gjestedøgn	28,7		43,4	

Av i alt 35 respondenter som *bor i familieeid bolig*, er det 31 som har besvart spørsmålet. 28 oppgir at de har besøk, tre oppgir at de ikke har besøk av familie. Gjennomsnittet for de 31 som har svart er 8,6 besøk i løpet av skoleåret og ca. 2,4 personer per besøk. Til sammen gir dette 43,4 gjestedøgn per respondent når vi antar at hvert besøk omfatter to overnattinger. Vi antar også her at de som ikke har svart på undersøkelsen har samme antall besøksdøgn i snitt som de som har svart, noe som gir et samlet gjestedøgntall på 1 950 hos dem som bor i familieeid fritidsbolig. Av dette utgjør overnattinger i fritidsboliger anskaffet på grunn av NTG anslagsvis 650 (15) av regnet ut omfanget av besøk i familieeide elevbosteder.

3.3.2 Gjestedøgn vennebesøk

Vi tar her utgangspunkt i beregninger av gjestedøgn som er generert av besøk av venner. Her regner vi med alle vennebesøk hos elever som ikke bor hjemme hos familien¹⁰. Vi ser på besøk hos dem som bor i leid bolig og hos dem som bor i familieeid bolig hver for seg, for å se om det kan være noen forskjeller vi kan trekke noe kunnskap ut av.

Det er gjennomgående langt færre vennebesøk enn familiebesøk hos elevene:

Tabell 3.10: Hyppighet av besøk av venner til NTG-elev, etter om det er leid eller familieeid bolig.

Vennebesøk	Leid hybel/leilighet/hytte		Hytte/leilighet/hus eid av familien	
	antall	andel %	antall	andel %
To ganger i måneden	1	2,9	3	9,4
En gang i måneden	1	2,9	3	9,4
2 ganger i semesteret	6	17,6	3	9,4
En gang i semesteret	15	44,1	15	46,9
Ingen besøk	11	32,4	8	25,0
Ikke besvart	1		3	
Sum	35	100,0	35	100,0
Snitt antall besøk	2,3		3,6	
Snitt antall gjestedøgn	5,9		17,3	

Av i alt 35 respondenter som *leier hybel/leilighet/hus* er det 23 som oppgir at de har hatt besøk, 11 som ikke har hatt besøk og en som ikke besvarte spørsmålet. Gjennomsnittet for de 34 som har svart er beregnet til 5,9 gjestedøgn per respondent, når vi antar at hvert besøk omfatter to overnattinger. Dersom vi videre antar at de som ikke har svart på undersøkelsen har samme antall besøksdøgn i snitt som de som har svart, finner vi et samlet gjestedøgntall på 267 hos de som leier bosted.

Av i alt 35 respondenter som *bor i familieeid bolig*, er det 32 som har besvart spørsmålet. 24 oppgir at de har besøk, åtte oppgir at de ikke har hatt besøk av venner. Gjennomsnittet for de 32 elevene som har svart er 17,4 gjestedøgn, når vi antar at hvert besøk omfatter to overnattinger. Med en forutsetning om at de som ikke har svart på undersøkelsen har samme antall besøksdøgn i snitt som de som har svart, finner vi et samlet gjestedøgntall for besøkende venner på 778 hos dem som bor i familieeid fritidsbolig.

3.3.3 Overnattingsmåte, måltider og aktiviteter ved familie- og vennebesøk

For å beregne hvor mye penger som legges igjen i kommunen av besøkende til NTG-elever, tar vi utgangspunkt i hvor de besøkende bor, hvor de spiser og hvilke aktiviteter de utfører.

¹⁰ De som oppga at de bor hjemme hos familien ble ikke stilt spørsmålet om besøk, idet vi ikke regner dette som besøk generert av at vedkommende er elev ved NTG Geilo.

Dette gir oss et grunnlag for å kategorisere gjester som for eksempel typiske hyttegjester eller hotellgjester, og relatere dette til forbrukstall fra andre undersøkelser. Spørreundersøkelsen blant elevene gir ikke noe tallgrunnlag for å beregne forbruk ved besøk, det var heller ikke intensjonen.

Tallene i tabell 3.11 viser at det er svært få besøk hvor det benyttes kommersiell overnatting. Det er kun unntaksvis at familie og venner ikke bor hos den de besøker eller i annen leilighet eller hytte man eier eller har lånt. Dette utgjør til sammen kun ca. 75 gjestedøgn per år.

Tabell 3.11: Besøk av familie og venner: Hvor de besøkende bor, etter om eleven bor i leid eller familieeid bolig. Prosentandeler.

	Leid hybel/leilighet/hytte		Familieeid leilighet/hytte/hus	
	Andel av respondenter %	andel av gjestedøgn %	Andel av respondenter %	andel av gjestedøgn %
Familiebesøk				
Bor hos eleven	70,0	70,6	89,3	93,5
Bor i eid eller lånt hytte eller leilighet	23,3	26,9	7,1	6,3
Bor på hotell eller leid hytte/leilighet	6,7	2,5	3,6	0,3
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0
Ubesvart/ikke besøk (av 35)				
Vennebesøk				
Bor hos eleven	90,9	95,3	86,4	94,1
Bor i eid eller lånt hytte eller leilighet	4,5	2,4	9,1	2,0
Bor på hotell eller leid hytte/leilighet	4,5	2,4	4,5	3,9
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0
Ubesvart/ikke besøk (av 35)	13	13	13	13

Merk at det er relativt mange av de elevene som selv leier bolig, som oppgir at besøkende fra familien overnatter i eid eller lånt fritidsbolig. Det kan være noen misforståelser ute og går her i svarene, men hovedpoenget er at det er svært få som benytter kommersiell overnatting.

Tabell 3.12: Besøk av familie og venner: Hvor de besøkende inntar sine måltider. Prosentandeler.

	Leid hybel/leilighet/hytte		Familieeid leilighet/hytte/hus	
	Andel av respondenter %	andel av gjestedøgn %	Andel av respondenter %	andel av gjestedøgn %
Familiebesøk				
Alle måltider hjemme hos elev	40,6	50,2	39,3	48,1
Der foreldrene bor	9,4	11,2	3,6	8,0
Middag ute, ex pizza, resten hjemme	50,0	38,6	57,1	43,9
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0
Ubesvart/ikke besøk (av 35)	3	3	7	7
Vennebesøk				
Alle måltider hjemme hos elev	60,9	50,5	45,5	49,0
Der vennene bor	8,7	17,8	0,0	0,0
Middag ute, ex pizza, resten hjemme	30,4	31,7	54,5	51,0
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0
Ubesvart/ikke besøk (av 35)	12	12	13	13

Det er også relativt få som benytter seg av serveringsvirksomhetene på Geilo når det gjelder måltider (tabell 3.12). Når det gjelder familiebesøk er det omtrent halvparten som spiser middag ute og resten av måltidene der de bor, og halvparten som spiser der eleven bor eller der foreldrene bor. De som er hyppigst på besøk spiser relativt sett sjeldnere ute, slik at andelen gjestedøgn som inkluderer pizza eller annen middag ute er lavere (litt under 40 prosent).

Ved vennebesøk er det en høyere andel (ca. 70 prosent) som spiser der eleven bor eller der vennene bor (hvis annet sted enn hos eleven), mens 30 prosent spiser pizza eller annen middag ute og resten av måltidene på bostedet.

Når det gjelder aktiviteter under besøket, er det ikke overraskende trening ute og alpinaktiviteter som dominerer (tabell 3.13). Det er ganske få som ikke utfører minst en av disse.

Andelen som oppgir at de utfører andre aktiviteter er relativt liten, spesielt ved foreldrebesøk. De få som har spesifisert hvilke typer aktiviteter nevner sykkel- og fotturer. Det er høyere andel ved vennebesøk, her nevnes for eksempel bowling.

Andelen som deltar på afterski eller andre utelivstilbud er liten, vi snakker om to respondenter i hver besøkskategori (henholdsvis familie og venner) som har krysset av for denne typen aktivitet.

Tabell 3.13: Besøk av familie og venner: Andel som har utført ulike aktiviteter¹¹. Prosentandeler.

	Leid hybel/leilighet/hytte		Familieeid leilighet/hytte/hus	
	Andel av respondenter %	andel av gjestedøgn %	Andel av respondenter %	andel av gjestedøgn %
Familiebesøk				
Trener ute	70,0	49,1	66,7	59,2
Står i bakken (kjøpt heiskort)	36,7	40,4	22,2	16,9
Går på afterski/utesteder	6,7	6,0	0,0	0,0
Andre aktiviteter	10,0	4,5	18,5	23,9
Sum	123,3	100,0	107,4	100,0
Ubesvart/ikke besøk (av 35)	5		8	
Vennebesøk				
	Andel av respondenter %	andel av gjestedøgn %	Andel av respondenter %	andel av gjestedøgn %
Trener ute	63,6	50,0	63,6	43,8
Står i bakken (kjøpt heiskort)	31,8	28,0	27,3	34,6
Går på afterski/utesteder	0,0	0,0	9,1	4,6
Andre aktiviteter	27,3	22,0	31,8	16,9
Sum	122,7	100,0	131,8	100,0
Ubesvart/ikke besøk (av 35)	13		13	

3.3.4 Beregnet forbruk ved familie- og vennebesøk

Våre data om bosted, måltider og aktiviteter indikerer at de besøkende til elever på NTG Geilo i stor grad faller inn under kategorien «hytteturister på Geilo». Både familie og venner bor hos eleven i familiens fritidsbolig – eller når eleven leier bolig – i elevens leide leilighet eller hybel. Den typiske besøkende spiser ute av og til (middag), men tar de fleste måltidene der eleven eller der den besøkende selv bor. De viktigste aktivitetene er treningsturer og bruk av alpinbakkene.

Vi kan derfor benytte forbruksdata per gjestedøgn for hyttegjester i de videre beregningene.

Vi har også argumentert for at når eleven bor i familieeid fritidsbolig, kan besøk fra familie regnes med som besøk generert av at eleven går på NTG kun når fritidsboligen er anskaffet på grunn av NTG. Derimot kan vi regne alle vennebesøk som en konsekvens av at eleven bor på Geilo, enten det er leid eller familieeid bolig.

Totalt sett er det ikke så mange gjestedøgnene det er snakk om. Vi har beregnet at det kan dreie seg om litt under 1 200 gjestedøgn for familie på besøk i leid bolig, 650 gjestedøgn i familieeid bolig og ca. 950 gjestedøgn for vennebesøk samlet i leide og i familieeide boliger.

Forbrukstillene som ble benyttet i Hol-undersøkelsen for året 2014 (Dybedal 2016) var konsumprisindeksjusterte tall for Buskerud, Hedmark og Oppland fra en landsomfattende ferie- og forbruksundersøkelse gjennomført av TØI for årene 2008 og 2009 (Farstad og Dybedal 2010 a og b). Oppjustert til mars 2023 gir disse undersøkelsene et døgnforbruk for gjester på private fritidsboliger på 439 kroner per overnatting og for besøkende hos slekt og venner kr 527 per overnatting.

Tilsvarende anslo Menon Economics et forbruk på kr 360 per døgn for hyttegjester i Norefjellregionen (eksklusive vedlikeholdskostnader) for 2018 (Engebretsen og Kildal Iversen 2020).

Dersom vi anslår forbruket for besøkende på Geilo til 500 kr per døgn, får vi et samlet forbruk per skoleår på ca. 1,39 millioner kroner. Her kan man argumentere for det at det påløper også ekstra

¹¹ Flere kryss mulige

forbruk (spandering) på den som blir besøkt, men vi kommer neppe opp i mer enn 600 kr per døgn per besøksovernatting.

Dette gir uansett et ganske lavt beløp sammenliknet med total turistomsetning i Hol kommune, som ble beregnet til 1,66 milliarder kroner i 2014.

3.4 Totalt forbruk som kan knyttes til NTG-elevenes opphold i kommunen

Når vi legger sammen oppholdsutgifter for elever som til vanlig ikke bor i Hol kommune og forbruket til familie og venner på besøk hos NTG-elevene, finner vi et samlet beløp (eksklusive merverdiavgift) på drøyt 7 millioner kroner for et skoleår på 10 måneder med 100 elever (tabell 3.14).

Det er oppholdsutgiftene for eleven som slår sterkest ut (ca. 85 prosent), besøksrelatert forbruk utgjør kun 15 prosent. Selv om det er en del elever som har hyppige besøk, utgjør dette likevel langt færre oppholdsdøgn enn det elevene står for selv.

Tabell 3.14: Sum oppholdsutgifter for NTG-elever og forbruk i Hol knyttet til besøk av familie og venner. 1000 kr.

Totalt	Antall elever	Boligutgift	Matutgifter	Lompepenger	Besøkendes forbruk	sum
Leid hybel, hytte, leilighet, hus	41	2565	1125	345	710	4745
Hytte/leilighet/hus eid av familien	41	206	1291	447	679	2623
Bor hjemme hos familien	18	0	0	0	0	0
Sum	100	2771	2416	793	1389	7368
Andel i prosent		37,6	32,8	10,8	18,8	100,0

Merk at vi i tabell 3.14 ikke har med oppholdsutgifter eller besøksrelatert forbruk for elever som bor hjemme hos familien.

4 Oppsummering: Samlet økonomisk bidrag til lokal økonomi

4.1 Beregnede etterspørselsvirkninger

Direkte virkninger

Våre beregninger viser at NTG Geilo i løpet av et år (2022) genererer en samlet etterspørsel på ca. 27,5 millioner kroner. Dette beløpet er da eksklusive en del pengestrømmer som går direkte ut av kommunen;

- Merverdiavgift
- Arbeidsgiveravgift på lønn og feriepenger, samt pensjonsinnbetalinger
- Trukket lønnskatt til stat og fylkeskommune.

Av den samlede etterspørselen på 27,5 millioner kroner har vi beregnet at verdien av etterspørsel rettet mot leverandører av varer og tjenester i Hol kommune utgjør 17,6 millioner kroner eksklusive merverdiavgift (tabell 4.1).

Tabell 4.1: Samlet bidrag fra NTG Geilo til økonomien i Hol kommune. Millioner kroner 2022

	Totalt	Beregnet betalt/ anvendt i Hol kommune	Lokal andel i prosent
Leie av bolig elever	2,77	2,77	100,0
Mat og «lomme penger» elever	3,21	3,21	100,0
Utgifter besøkende til elevene	1,39	1,39	100,0
Kjøp av utstyr idrett elever (forskuttert av NTG)	0,40	0,10	25,0
Skolens utgifter drift	9,17	2,85	31,0
Lønn til ansatte bosatt i Hol etter skatt, anvendt på forbruk i Hol kommune	9,10	5,80	63,7
Skatt på lønn og andre ytelser til Hol kommune	1,50	1,50	100,0
Sum	27,54	17,61	64,0

Elevenes oppholdsutgifter og forbruket til personer som besøker elevene i løpet av skoleåret utgjør til sammen 7,4 millioner kroner. Dette regnes i sin helhet som lokalt forbruk.

Skolens driftsutgifter, inkludert forskutterte utstyrsutgifter for elevene utgjør ca. 9,2 millioner kroner, herav 2,95 mill. kr lokalt.

Lønn til ansatte bosatte i Hol er beregnet til 9,1 mill. kr (etter skatt), hvorav 5,8 mill. kr er anslått å bli anvendt til kjøp av varer og tjenester av lokale aktører.

Totalt er det beregnet at skolens drifts- og lønnsutgifter skaper en lokal etterspørsel på ca. 8,65 millioner kroner, og 1,5 millioner kroner i lønnskatt til Hol kommune.

Indirekte virkninger

En etterspørselsimpuls skaper indirekte virkninger i form av lokale underleveranser og anvendelse av lønns- og eierinntekter til kjøp av varer og tjenester lokalt. I Hol-rapporten (Dybedal 2016) ble det anslått en multiplikator på 1,25, det vil si at indirekte virkninger utgjorde et påslag i lokal økonomisk aktivitet på 25 prosent av de direkte virkningene. Dette vil her utgjøre om lag 4,4 millioner kroner.

4.2 Andre etterspørselsvirkninger

En institusjon som NTG Geilo vil ha en del positive virkninger som er relativt vanskelige å måle. Vi vil nevne et par viktige aspekter:

Bidrag til markedsføring av Geilo: Både eksistensen av skolen og elevenes resultater i internasjonale og nasjonale konkurranser vil framheve Geilo som destinasjon og øke markedenes bevissthet om Geilo som et viktig sentrum for (spesielt) skisport og skiaktiviteter.

Tilknytning: Elevenes og deres familiers tilknytning til Geilo styrkes gjennom oppholdet, og kan gi grunnlag for økt framtidig besøk, også fra disses omgangskretser og idrettsmiljøer.

Fritidsbolig i Hol: Vi har fått opplyst at det er vanlig at familien til kommende elever investerer i fritidsbolig i Hol, som så fungerer som bolig for eleven og fritidsbolig for familien¹². Ifølge informasjon NTG Geilo har innhentet fra eiendomsmeglere på Geilo kan dette dreie seg om 5-7 leiligheter i året, og en bruttoomsetning på ca. 15 millioner kroner. Borteboerstipend fra Lånekassen gir et viktig tilskudd til nedbetaling de tre årene elevene går på NTG, noe som kan påvirke beslutning om hvor man velger å ha fritidsbolig. Vi vet imidlertid lite om hvilken reell nettoeffekt dette har, det vil si i hvilken grad denne etterspørselen kommer i tillegg til annen etterspørsel etter fritidsboliger i Hol, og i så fall hvordan det påvirker omfanget av utbygging og prisnivået på leiligheter/hytter.

4.3 Sysselsettingsvirkninger

Vi har ikke eksplisitt gjort beregninger av sysselsetting i arbeidet med denne rapporten. Det vi avslutningsvis kan si om sysselsettingsvirkninger av en bestemt etterspørsel (en bestemt økonomisk impuls) er at denne vil variere mye etter hvilke bransjer etterspørselen retter seg mot. Eksempelvis skal det mer omsetning til i varehandel – hvor den reelle produksjonsverdien er avansen og ikke omsetningen – enn i en ren produksjonsbedrift, og det kan lokalt være store variasjoner med hensyn til om meretterspørselen utløser behov for flere ansatte.

Vi har beregnet en samlet etterspørsel i Hol kommune per år generert av NTG på ca 22 millioner kroner inkludert indirekte etterspørselsvirkninger. I rapporten om reiselivet i Hol (Dybedal 2016) ble det anslått en gjennomsnittlig omsetning per årsverk (sesongjustert sysselsetting) på ca 1 million kroner for reiselivet (reiselivsnæringer og detaljhandel) for året 2015.

Ut fra rene gjennomsnittsbetraktninger (antatt omsetning per sysselsatt) og justering for prisstigning, *kan vi anslå* at 22 millioner kroner kan gi en sysselsettingseffekt på ca 15 årsverk, i tillegg til de 20 årsverkene som ansatte i NTG Geilo representerer. Vi har her ikke medregnet sysselsetting i bygge- og anleggssektoren som følge av eventuell økt etterspørsel etter fritidsboliger.

Vi vil igjen understreke at dette tallet er forbundet med ganske stor usikkerhet. For eksempel kan litt økt omsetning på et sted som Geilo være tungen på vektskåla for enkeltforetak (nyetableringer eller overlevelse), eller håndteres med få nyansettelser.

¹² Se også avsnitt 3.3.1

Referanser

Dybedal, Petter (2007): Økonomiske virkninger av reiseliv i Hol og Hemsedal 2006. (TØI-rapport 893/2007)

Dybedal, Petter (2016): Reiselivets økonomiske betydning for Hol kommune 2014/2015. TØI arbeidsdokument 50847/2016

Dybedal, Petter og Iratxe Landa-Mata (2022): Verdi- og ringvirkningsanalyse for reiselivet i Hallingdal. TØI arbeidsdokument 51924/2022.

Engebretsen, Bettina og Endre Kildal Iversen (2020) Økonomisk analyse av reiselivet i Norefjellregionen. Menonrapport 49/2020

Farstad, Eivind og Petter Dybedal (2011): Økonomiske virkninger av reiseliv i Buskerud i 2010. TØI-rapport 1175/2011

Farstad, Eivind og Petter Dybedal (2010a): *Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse sommeren 2008*. TØI-rapport 1092/2010

Farstad, Eivind og Petter Dybedal (2010b): *Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse vinteren 2009*. TØI-rapport 1119/2010

Farstad, Eivind og Petter Dybedal (2017): *Økonomiske virkninger av reiseliv i Buskerud i 2015*. TØI-rapport 1549/2017

Haukeland, Jan Vidar, Petter Dybedal, Iratxe Landa-Mata, Frants Gundersen, Knut Bjørn Stokke (2021): *Covid-19 og reiselivet i Hallingdal – En pilotstudie av effektene av koronapandemien i 2020* (TØI-rapport 1833/2021)

Dybedal, Petter

Landa-Mata, Iratxe

Vedlegg

Vedlegg 1.

Spørreskjema NTG Geilo NB! Ikke skriv navnet ditt!!!

Klasse

Linje

1. Hvordan bor du på Geilo?	
1.1. I hytte som familien eier	
1.2. i hytte som jeg leier	
1.3. På hybel som jeg leier privat	
1.4. I leilighet som jeg leier privat	
1.5. I leilighet som familien min/ jeg eier	
1.6. I hus som jeg leier	
1.7. I hus som familien min eier	
1.8. Jeg bor hjemme hos familien min (hvis du svarer ja på dette kan du hoppe over de fleste spørsmålene frem til spørsmål 15, om du kjøper noe mat selv kan du oppgi dette også på spørsmål 14)	
2. Kan du angi hvor mye du betaler per måned for å bo på Geilo (inkl strøm, vaskehjelp, og andre ting du betaler ekstra for) Bruk intervallene nedenfor:	
2.1. Under 5000	
2.2. 5000-6000 kroner	
2.3. 6000-7000 kroner	
2.4. 7000-8000 kroner	
2.5. 8000-9000 kroner	
2.6. 10000-11000 kroner	
2.7. 14000-15000 kroner	
2.8. bor gratis (f eks hjemme hos familie eller venner eller i hus/hytte/leilighet familien eier) Hvis du svarer ja på dette kan du hoppe videre til spørsmål 15 (eventuelt siste spørsmål på 14 dersom du betaler noe mat selv)	
3. Hvor ofte har du besøk av familie?	
3.1. hver helg	
3.2. annen hver helg	
3.3. hver tredje helg	
3.4. to ganger i semesteret	
3.5. en gang i semesteret	
3.6. Ingen besøk (hvis du krysser av har kan du hoppe direkte til spørsmål 8)	
4. Når foreldre er på besøk hvor, bor de?	
4.1. de bor hos meg	

4.2. de bor på privat hytte eller leilighet (som de eier eller har lånt)	
4.3. de bor på hotell eller leid hytte eller leilighet	
5. Når foreldre kommer på besøk, kommer de	
5.1. alene	
5.2. to sammen	
5.3. sammen med et søsken	
5.4. sammen med flere søsken (skriv hvor mange)	
6. Når foreldre er på besøk	
6.1. spiser vi alle måltider hjemme (hos meg)	
6.2. der foreldrene bor under besøket	
6.3. vi spiser middag (eksempelvis pizza) ute, men resten av måltidene hjemme	
7. Når foreldre er på besøk hva, gjør dere sammen	
7.1. trener ute	
7.2. står i bakken (de må kjøpe heiskort)	
7.3. går ut på afterski / utesteder	
7.4. Andre aktiviteter, spesifiser	
8. Hvor ofte har du besøk av venner	
8.1. to ganger i måneden	
8.2. en gang i måneden	
8.3. to ganger i semesteret	
8.4. en gang i semesteret	
8.5. ingen besøk (hvis ja her kan du hoppe til spørsmål 13)	
9. Når venner er på besøk hvor mange, kommer av gangen? (som ikke bor på Geilo)	
9.1. 1	
9.2. 2	
9.3. 3	
9.4. 4 eller flere	
10. Når venner er på besøk, hvor bor de?	
10.1. de bor hos meg	
10.2. de bor på privat hytte eller leilighet	
10.3. de bor på hotell eller leid hytte eller leilighet (f.eks. Airbnb)	
11. Når venner er på besøk, hvor spiser dere	
11.1. alle måltider hjemme hos meg	
11.2. vi spiser alle måltider der de bor	
11.3. vi spiser middag sammen ute	
12. Når venner er på besøk, hva gjør dere sammen?	
12.1. trener ute	
12.2. står i bakken (de må kjøpe heiskort)	
12.3. går ut på afterski / utesteder (hvor mye penger bruker dere da?)	
12.4. Andre aktiviteter, spesifiser: (og hvor mye bruker dere da)	

13. Kan du angi hvor mye du betaler per måned for å bo på Geilo (inkl strøm, vaskehjelp, og andre ting du betaler ekstra for) Bruk intervallene nedenfor:	
13.1. Under 5000	
13.2. 5000-6000 kroner	
13.3. 6000-7000 kroner	
13.4. 7000-8000 kroner	
13.5. 8000-9000 kroner	
13.6. 9000 – 10 000 kroner	
13.7. 10 000-11 000 kroner	
13.8. 12 0000 – 13 0000 kroner	
13.9. 13 0000 – 14 000 kroner	
13.10. 14000-15000 kroner	
13.11. Mer enn 15 000 kroner	
14. Kan du angi dine månedlige matutgifter så nøyaktig som mulig nedenfor?	
14.1. 1000 kroner	
14.2. 2000 kroner	
14.3. 3000 kroner	
14.4. 4000 kroner	
14.5. 5000 kroner	
14.6. 6000 kroner	
14.7. Mer enn 6000 kr	
15. Kan du angi hvor mye lommepenger utover dette som du antar du bruker på Geilo i løpet av en måned (altså ikke når du er på samlinger andre steder)? Dette kan f.eks være til kiosk, drivstoff, taxi, kafe, sportsutstyr, klær sko etc. Men det må være penger du bruker på Geilo.	
15.1. 500 kroner	
15.2. 1000 kroner	
15.3. 1500 kroner	
15.4. 2000 kroner	
15.5. 2500 kroner	
15.6. 3000 kroner	
15.7. 3500 kroner	
15.8. 4000 kroner	
15.9. 4500 kroner	
15.10. 5000 kroner	
15.11. Mer enn 5000 kroner	

TØI er et anvendt forskningsinstitutt som mottar basisbevilgning fra Norges forskningsråd og gjennomfører forsknings- og utredningsoppdrag for næringsliv og offentlige etater. TØI ble opprettet i 1964 og er organisert som uavhengig stiftelse.

TØI utvikler og formidler kunnskap om samferdsel med vitenskapelig kvalitet og praktisk anvendelse. Instituttet har et tverrfaglig miljø med rundt 90 høyt spesialiserte forskere.

Instituttet driver forskningsformidling gjennom TØI-rapporter, artikler i vitenskapelige tidsskrifter, bøker, seminarer, samt innlegg og intervjuer i media. TØI-rapportene er gratis tilgjengelige på instituttets hjemmeside www.toi.no.

TØI er partner i CIENS Forskningscenter for miljø og samfunn, lokalisert i Forskningsparken nær Universitetet i Oslo (se www.ciens.no). Instituttet deltar aktivt i internasjonalt forskningssamarbeid, med særlig vekt på EUs rammeprogrammer.

TØI dekker alle transportmidler og temaområder innen samferdsel, inkludert trafiksikkerhet, kollektivtransport, klima og miljø, reiseliv, reisevaner og reiseetterspørsel, arealplanlegging, ITS, offentlige beslutningsprosesser, næringslivets transportbehov og generell transportøkonomi.

Transportøkonomisk institutt krever opphavsrett til egne arbeider og legger vekt på å opptre uavhengig av oppdragsgiverne i alle faglige analyser og vurderinger.

Postadresse:

Transportøkonomisk institutt
Gautstadalléen 21
0349 Oslo
Norge

E-post: toi@toi.no

Kontoradresse:

Forskningsparken
Gautstadalléen 21

Hjemmeside: www.toi.no

